

Vanessa Springora: Suostumus

[AM/31 ADMIN](#)

Valitut lapset – MIRVA KARKINEN (20.4.2021)

Ranskalainen kustannustoimittajana työskentelevä Vanessa Springora kertoo *Suostumus*-omaelämäkerrassaan (2021), ettei olisi halunnut kirjoittaa sitä. Teos paljastaa piilotellut arvet, jotka lapsuuden hyväksikäyttö kirjailijaan jätti. Kirja on myös voimallinen isku vasten ylistetyn ranskalaiskirjailijan, Gabriel Matzneffin kunniakasta mainetta. Romaanissaan Springora kertoo yksityiskohtaisesti Matzneffin harjoittamasta seksuaalisesta, fyysisestä ja henkisestä väkivallasta ja hyväksikäytöstä. Matzneffin aiempaa tuotantoa kommentoiva *Suostumus* asettaa ihailun kirjailijan tuotannon uudelleenlaiseen valoon ja luo kaivattua dialogia kirjallisuuden ja kulttuurin kentälle.

Springoran teos on vahvan feministinen kuvaus seksuaalisen hyväksikäytön uhrien asemasta. Vaikka romaanin tapahtumat sijoittuvat vain muutaman vuoden aikaikkunaan, Springoran teini-ikään, teoksen sisäistekijä korostaa asenteiden ja lainsäädännön hidasta muutosta. Myös 2020-luvulla seksuaalisen hyväksikäytön uhrien asemassa on monin paikoin parantamisen varaa, sillä vielä nykypäivänäkään joidenkin valtioiden lainsäädännöt eivät tunnusta kaikkia uhrien oikeuksia. Kyseessä ei ole mielipidekysymys, vaan

ihmisoikeusongelma. Springoran teos onkin ilmestyttyään herättänyt erityisesti Ranskassa kiivasta yhteiskunnallista keskustelua liittyen seksin harjoittamiseen alaikäisten kanssa.

Teoksen konflikti rakentuu risteävien ajattelumallien ympärille. Tapahtumien aikoihin 13-vuotias Springora (teoksessa nimellä "V.") uskoo vilpittömästi rakastavansa viisikymmenvuotiaasta Matzneffia ("G."). Myös G. uskoo palavaan rakkauteen teinityttöä kohtaan. G:n suurin motiivi on toimia hyväntekijänä, joka opastaa valitsemaansa lapset seksin iloihin. Hän rehvastelee osaamisellaan, "jonka ansiosta hän on aina osannut viedä neitsyyden hyvin nuoriltakin tytöiltä satuttamatta heitä (Springora 2021, 43)". Kun V. varttuu, hänen käsityksensä suhteesta muuttuu. V. ei enää näe G:tä suurena rakastajana, vaan itsekkäänä hyväksikäyttäjänä. V. kasvaa aikuiseksi ja ymmärtää, ettei aikuisen ja varhaisteinin välinen 1seksisuhde voi koskaan olla oikein. G. sen sijaan ei muuta ajattelutapaansa. Hän jatkaa elämäntyötään "seksin eksperttinä" ja vaihtaa uhria.

Tarinan edetessä G. kirjoittaa ylistettyjä menestysteoksia, joiden sivuille vangitsee alaikäiset uhrinsa. Myös V:n vuoro koittaa ja hän päätyy fiktiiviseksi hahmoksi. Kirjojen tarkoitus ei kuitenkaan ole edistää alaikäisten itsemääräämisoikeutta, vaan puolustaa G:n mielestä epäreilusti tuomittuja aikuisia:

"Hän koettaa pyyhkiä jälkiään, harhauttaa entistä selvemmin. [- -] Hän on valjastanut kaiken älynsä palvelemaan yksinomaan omien halujensa tyydyttämistä ja niiden siirtämistä kirjoihin. Vain nuo kaksi tarkoitusperää ohjailevat hänen toimintaansa. Laueta ja kirjoittaa (Springora 2021, 120)."

Alaikäisen lapsen seksuaalisuuden kahlitseminen romaanin sivuille on haavoittavaa, jopa traumatisoivaa. G. onnistuu myös hyödyntämään yksityisyyteen liittyvää puutteellista lainsäädäntöä julkaisemalla tunnistettavia valokuvia alaikäisestä V:stä ja sisällyttämällä hänen henkilökohtaiset rakkauskirjeensä osaksi fiktiivistä, joskin hyvin tunnistettavaa kertomusta. 30 vuotta myöhemmin Springora kääntää G:n aseensa itseään vastaan ja kirjoittaa rehellisen omaelämäkerran, joka rakentaa sillan fiktion ja realimaailman välille. *Suostumus* onkin merkittävä teos, sillä se pakottaa lukijan tulkitsemaan Matzneffin tuotantoa ihmisoikeusnäkökulmasta ja biografisen tutkimuksen keinoin.

Springora kirjoittaa romaanissaan kulttuurillisesta sokeudesta, jonka ansiosta karismaattiset ja taiteelliset ihmiset saavat nauttia hämmentävistä erivapauksista. Matzneff kirjoitti uransa aikana kymmeniä päiväkirjoja, novelleja, esseitä, tarinoita ja runoja, joissa fantasioi lasten hyväksikäytöstä ja kertoi kokemuksistaan. Springora kertoo teoksessaan, että

G. tosiaan tunnettiin taiteilijapiireissä pedofiilina ja efebofiilina. G. osallistui myös moniin julkisiin tilaisuuksiin mukanaan alaikäinen seuralaisena. Karismaattinen kirjailija osasi kuitenkin kääntää yleisön huomion kirjallisiin ansioihinsa, eikä Matzneffia koskaan tuomittu seksuaalisesta hyväksikäytöstä. Hän sai monet kirjailijakollegansa jopa allekirjoittamaan laatimiaan pamfetteja ja adresseja, joissa puolustetaan aikuisen oikeutta kajota lapseen.

Teoksen käännösoikeudet on myyty jo yli 20 maahan. Suomenkielisen painoksen on kääntänyt Lotta Toivanen. Käännöstyö on tarkkaa ja kunnioittaa alkuperäisjulkaisun suoraviivaista tyyliä. Moderni kirjoitusasu auttaa lukijaa pääsemään paremmin sisälle 13-vuotiaan V:n mielenmaisemaan, vaikka teos sisältääkin myös moniulotteisia lainauksia kaunokirjallisuuden klassikkoteoksista. Springoran teksti esimerkiksi Vladimir Nabokovin *Lolitan* rinnalla luo siteen perinteisen ja uudenaikaisen kirjallisuuden välille. Lainaukset korostavat tuskaisan hidasta muutosta: Lolitan kaltaisia tyttöjä on meidänkin ajanamme. *Suostumus* on kirja, johon tiivistyy sanataiteen voima. Matzneff käytti kirjoittamista harhautuskeinona, jonka avulla oikeutti omat sairaalloiset halunsa. Springora sen sijaan päätti kirjoittaa ja julkaista *Suostumuksen*, sillä ”yksikään näistä lukemattomista rakastajista ei kuitenkaan ole halunnut kirjoittaa kirjaa ihanasta suhteestaan G:n kanssa (Springora 2021, 171).” Hiljaisuus voidaan edelleen tulkita esimerkiksi seksuaalirikoslaissa myöntymykseksi, joten myös Matzneffin uhrien vaitiolo on saattanut vaikuttaa vähäeleiseltä suostumukselta. *Suostumus* murtaa tämän myytin ja antaa äänen niin Matzneffin hyväksikäyttämille kuin muutoin seksuaalista väkivaltaa kokeneille lapsille, joita puutteellinen lainsäädäntö ei ole kyennyt suojelemaan.

2020-luvun intersektionaalinen feminismi mahdollistaa *Suostumuksen* kaltaisen avoimen keskustelun. Myös useat muut taiteilijat ovat käyttäneet kirjallista tuotantoaan dialogin avaamiseen ja ihmisoikeuksien puolustamiseen. Springoran lisäksi Suomessa esimerkiksi Mercedes Bentso -taiteilijanimellä toimiva rap-artisti Linda-Maria Roine on kirjoittanut muun muassa seksuaalisesta hyväksikäytöstään kertovan omaelämäkerran *Ei koira muttei mieskään* (2019). Myös useat Mercedes Bentson lyriikat perustuvat tositapahtumiin ja ovat peittelemättömiä syytöksiä hyväksikäyttäjiä kohtaan. Omana ajanamme taiteilija ja narratiivi sulautuvatkin usein toisiinsa, ja monet kirjailijat ovat hyödyntäneet tekniikkaa nostaakseen vaietut aiheet osaksi julkista keskustelua. Springoran *Suostumus* ei näin ollen ole tyyllilajinsa ainoa teos, mutta muodostuu tärkeäksi rakennuspalikaksi osana kirjallisuuden feminististä verkostoa. Tämä kirjava kudelma rakentaa yksi teos kerrallaan tietä yhdenvertaisemmalle yhteiskunnalle ja universaaleja ihmisoikeuksia kunnioittavalle oikeudenmukaisuudelle.

Vanessa Springora, *Suostumus* ("Le Consentement", 2020). suom. Lotta Toivanen,
WSOY, 2021.

Mirva Karkinen opiskelee kirjallisuutta Jyväskylän yliopistossa